

Lieta C-158/24 [Rojcki]ⁱ

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 28. februāris

Iesniedzējtiesa:

Sąd Najwyższy (Polija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 23. septembris

Prasītāja:

J.P.

Atbildētājas:

A.T.

J.B.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w O.

Pamatlietas priekšmets

Sąd Najwyższy [Augstākās tiesas] paplašinātā sastāvā izlemšanai iesniegtais juridiskais jautājums par to, vai aicinājums uz strīda atrisināšanu mierizlīguma ceļā pārtrauc prasījuma noilgumu.

Prejudiciālā jautājuma priekšmets un juridiskais pamats

Jautājums par akta, ar ko noteikts tiesas sastāvs, tiesiskajām sekām, ja šādi noteikts sastāvs nav neatkarīga, objektīva, tiesību aktos noteikta tiesa Eiropas Savienības tiesību izpratnē – LESD 267. pants

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Prejudiciālie jautājumi

Vai Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts un 19. panta 1. punkta otrā daļa, tos aplūkojot kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka aktam, ar ko noteikts tiesas sastāvs, tādām kā *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja, kurš vada *Sąd Najwyższy* palātas darbu, rīkojumam nav tiesisku sekas, ja šādi noteikts tiesas sastāvs nav neatkarīga, objektīva, tiesību aktos noteikta tiesa Savienības tiesību izpratnē, it īpaši tāpēc, ka:

- a) tās tiesnešu sastāvā ir personas, kuras ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā tādā veidā, kas ir acīmredzami pretrunā valsts tiesību aktu noteikumiem par tiesnešu iecelšanu, kā atzīts augstākās instances valsts tiesas galīgajos spriedumos, un šīs personas veido tiesas sastāva vairākumu[;]
- b) tiesas sastāvu iepriekš minētajā kārtībā ir noteicis *Sąd Najwyższy* priekšsēdētājs, kurš iecelts *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā tajos pašos apstākļos, pārkāpjot noteikumus par *Sąd Najwyższy* tiesneša iecelšanu par *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāju?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Līgums par Eiropas Savienību, 2. pants, 6. panta 1. un 3. punkts, 19. panta 1. punkta otrā daļa

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 47. pants

Līgums par Eiropas Savienības darbību, 267. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej [Polijas Republikas Konstitūcija], 10., 173., 179., 186. pants

2017. gada 8. decembra *Ustawa o Sądzie Najwyższym* [Augstākās tiesas likums] (turpmāk tekstā – “Augstākās tiesas likums”), 11. pants, 13.a pants, 15. panta 1. un 3. punkts, 26. panta 2., 3. punkts, 29. panta 4. punkts, 72. panta 1. punkts, 75. panta 1. punkta 5. apakšpunkts, 75. panta 1.a punkts, 80. panta 1. punkts

2022. gada 14. jūlija *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego* [Polijas Republikas prezidenta rīkojums – Augstākās tiesas reglaments] (2022. gada *Dz. U.*, 1489. poz., turpmāk tekstā – “Augstākās tiesas reglaments”), 84. pants

Kodeks postępowania cywilnego [Civilprocesa kodekss] (turpmāk tekstā – “CPK”), 379. panta 4. punkts

Atbilstošā Tiesas judikatūra

Spriedums, 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:924

Spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153

Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Simpson*/Padome un HG/Komisija (Pārskatīšana), C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232

Spriedums, 2019. gada 19. novembris, A.K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982

Īss pamata lietas faktisko apstākļu un procesa izklāsts

- 1 Ar 2020. gada 16. oktobra lēmumu *Sąd Najwyższy*, kas izskata kasācijas sūdzību lietā par samaksu, nodeva *Sąd Najwyższy* paplašinātajam sastāvam izskatīšanai juridisko jautājumu par to, vai aicinājums uz strīda atrisināšanu mierizlīguma ceļā pārtrauc prasījuma noilgumu.
- 2 *Sąd Najwyższy* priekšsēdētājs, kas vada *Sąd Najwyższy Izba Cywilna* [Augstākās tiesas Civillietu palātas] darbu (turpmāk tekstā – “Civillietu palātas priekšsēdētājs”), 2022. gada 18. augustā izdeva rīkojumu, ar kuru minētā juridiskā jautājuma izskatīšanai tika iecelts šāds *Sąd Najwyższy* septiņu tiesnešu sastāvs: ST (priekšsēdētājs), ZX, KJ, YS, BV, CR, *Dariusz Zawistowski* (referents).
- 3 2022. gada 5. septembra vēstulē tiesnesis referents informēja Civillietu palātas priekšsēdētāju, ka viņš neredz iespēju nodot lietu izskatīšanai tiesas sēdē tiesas sēžu grafikā norādītajā datumā tāpēc, ka jautājuma izskatīšanai ir iecelts sastāvs, kurā ir personas, kas ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā pēc *Krajowa Rada Sądownictwa* [Valsts tiesu padomes] (turpmāk tekstā – “KRS”), kura tika izveidota saskaņā ar 2017. gada 8. decembra *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa* [Likumu, ar ko groza Likumu par Valsts tiesu padomi] (2018. gada *Dz. U.*, 3. poz., turpmāk tekstā – “2017. gada 8. decembra likuma grozījumi”), priekšlikuma. Tiesnesis referents norādīja, ka Civillietu palātas, *Izba Karna* [Krimināllietu palātas] un *Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* [Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palātas] 2020. gada 23. janvāra rezolūcijā (BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, Nr. 4, 34. poz., turpmāk tekstā – “*Sąd Najwyższy* trīs palātu rezolūcija”), kurai ir juridiska principa spēks un kura ir saistoša katram *Sąd Najwyższy* sastāvam, ir norādīts, ka tiesa, kuras sastāvā ir persona, kas šādos apstākļos iecelta *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, ir neatbilstoši izveidota tiesa, tādēļ tā neatbilst likuma normām Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punkta izpratnē, kā rezultātā process nav spēkā. Sastāvā, kas tika nozīmēts lietā Nr. III CZP 43/22, tika ieceltas četras šādas personas, kuras veidoja šī sastāva vairākumu.

- 4 Minētajā vēstulē tiesnesis referents atsaucās arī uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) pastāvīgo judikatūru, kas apstiprina *Sąd Najwyższy* trīs palātu rezolūcijā izklāstīto nostāju.
- 5 Tiesnesis referents pauda nostāju, ka viņš izdos rīkojumu par juridiskā jautājuma nodošanu izskatīšanai tiesas sēdē, tiklīdz šim procesam tiks iecelts sastāvs, kas nav pretrunā likuma normām Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punkta izpratnē.
- 6 Civillietu palātas priekšsēdētājs 2022. gada 16. septembra vēstulē informēja tiesnesi referentu, ka – ņemot vērā viņa 2022. gada 5. septembra vēstuli –, viņš ir devis rīkojumu iesniegt attiecīgās nodaļas vadītājam aplūkotās lietas materiālus kopā ar norādi par tiesneša referenta atteikumu izdot rīkojumu par tiesas sēdes noteikšanu. III nodaļas vadītājs ar 2022. gada 21. septembra rīkojumu lietu nodeva izskatīšanai tiesas sēdē 2022. gada 19. oktobrī.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 7 *Sąd Najwyższy*, kas uzdeva prejudiciālo jautājumu, konstatēja, ka dažu personu, kas ieceltas iztiesāšanas sastāvā, iecelšana *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā ir notikusi, klaji pārkāpjot tiesību normas, kas reglamentē *Sąd Najwyższy* tiesnešu iecelšanas kārtību, tāpēc iztiesāšanas sastāvs, kurā ietilpst šīs personas, nav uzskatāms par neatkarīgu, objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu.
- 8 Jautājums par Civillietu palātas priekšsēdētāja rīkojuma, ar kuru noteikts tiesas sastāvs, spēkā esamību ir saistīts ar nepieciešamību noskaidrot, kā šādas kļūdainas tiesas sastāva noteikšanas gadījumā ir jānodrošina, lai tiktu efektīvi piemērotas Savienības tiesības, kuru noteikumos ir prasīts, lai tiesas sastāvs atbilstu prasībai par objektīvu, neatkarīgu, tiesību aktos noteiktu tiesu Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta izpratnē. Minētās šaubas rodas tāpēc, ka Civillietu palātas priekšsēdētājs veic dienesta darbības, kurās šī *Sąd Najwyższy* struktūra, kuras kompetencē ir noteikt tiesas sastāvu, nepiemēro Savienības tiesības, nosakot tādas tiesas sastāvus, kas neatbilst Hartas 47. pantā noteiktajām prasībām. Šajā kontekstā ir būtiski arī tas, ka Civillietu palātas priekšsēdētāja amatu ieņemošā persona arī tika iecelta *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, pamatojoties uz saskaņā ar 2017. gada 8. decembra likuma grozījumiem izveidoto *KRS*, savukārt Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātu atlase tika veikta, pārkāpjot noteikumus, kas reglamentē procedūru šajā sakarā.
- 9 *Sąd Najwyższy*, kas uzdod prejudiciālo jautājumu, uzskata, ka *Sąd Najwyższy* palātas – *Sąd Najwyższy* struktūras – priekšsēdētājam, nosakot tiesas sastāvu, ir pienākums piemērot Savienības tiesības un nodrošināt to ievērošanu, ņemot vērā Savienības tiesību pārākuma principu. Tas, ka tiesas sastāva vairākumu veido personas, kas ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā 2018. gadā, apgrūtina izvērtējumu, vai šādi noteikts tiesas sastāvs ir uzskatāms par tiesu, kas atbilst Hartas 47. pantā noteiktajām prasībām. Tas ir tāpēc, ka praksē tas liedz šāda sastāva tiesai veikt jebkādas ar spriešanu saistītas darbības, kurām nepieciešams sastāva locekļu balsu vairākums. Šādas darbības nedrīkst veikt arī tiesa (tiesas

sastāvs), neievērojot aizliegumu *nemo iudex in causa sua*. Šo iemeslu dēļ rodas jautājums, vai šāds sastāvs var efektīvi izpildīt katrai tiesai (tiesas sastāvam) uzlikto pienākumu pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai tiesa atbilst Hartas 47. pantā noteiktajām prasībām.

- 10 Tādu darbību veikšana šī pienākuma izpildei var radīt disciplinārbildības risku tiem sastāva locekļiem, kuri par neatbilstoša sastāva noteikšanas iemeslu uzskata valsts tiesību aktu rupju pārkāpumu 2018. gadā veiktajās iecelšanas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā procedūrās. Valsts tiesību aktu noteikumos par *Sąd Najwyższy* tiesnešu disciplinārbildību principā ir paredzēta tiesneša sodīšana, atceļot viņu no amata (atstādinot no amata) par disciplinārpārkāpumiem, kas izpaužas kā “atteikšanās veikt tiesas spriešanu”, darbība vai bezdarbība, “kas var kavēt vai būtiski traucēt tiesas spriešanu”, darbība, ar ko apšaubīta “tiesneša dienesta attiecību esamība, tiesneša iecelšanas efektivitāte vai Polijas Republikas konstitucionālās struktūras legimitāte”. Tāpēc *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja rīkojuma par tiesas sastāva noteikšanu efektivitātes izvērtēšana ir jautājums, kas attiecas arī uz to tiesas sastāva locekļu neatkarības aizsardzību, kuri saistībā ar šīs procedūras veikšanas kārtību apgalvo, ka tiesas sastāvs ir izveidots nepareizi.
- 11 Tāpat pienākums tiesnesim spriest tiesu tādas tiesas sastāvā, kas neatbilst prasībai par objektīvu, neatkarīgu, tiesību aktos noteiktu tiesu, ir apstākļi, kas apdraud ikviena tāda tiesas sastāva locekļa neatkarību, kurš norāda šo nepilnību kā šķērslī tiesas spriešanā. Tiesneša pārliecība, ka tiesas sastāvs, kurā viņš piedalās, neatbilst Hartas 47. pantā noteiktajām prasībām un tādējādi negarantē lietas dalībniekiem tiesības uz taisnīgu tiesu, var – arī tiesneša ieskatā – radīt šaubas par to, vai šāds tiesnesis, turpinot darboties šādā sastāvā, saglabā neatkarību. Tāpēc ir nepieciešams nodrošināt mehānismu, kas ļauj taisnīgi pārbaudīt, vai konkrēts tiesas sastāvs atbilst Hartas 47. pantā noteiktajām prasībām. Prejudiciālajā jautājumā minēto Savienības tiesību normu interpretācija ir īpaši svarīga, jo valsts tiesībās nepastāv efektīvs tiesiskās aizsardzības līdzeklis tiesnesim, kurš, atsaucoties uz Savienības tiesību normām, kā šķērslī sprieduma pieņemšanai izvirza trūkumus, kas saistīti ar viņa pārstāvētā tiesas sastāva locekļu iecelšanu.
- 12 Tiesneši, kas iecelti tiesas sastāvā kopā ar personām, kuras ir nepareizi ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, iesniedz pieteikumus par šo personu noraidīšanu no spriešanas. Tomēr šādi pieteikumi, kurus iesniedz Civillietu palātā izskatāmajās lietās, netiek virzīti tālāk un netiek izskatīti pēc būtības. Šī prakse šādiem tiesnešiem liedz jebkādu tiesiskās aizsardzības līdzekli, lai uzsāktu procedūru viņu apgalvojumu pamatotības izvērtēšanai.
- 13 *Sąd Najwyższy*, lemjot paplašinātā sastāvā par tai izskatīšanai iesniegtu juridisku jautājumu, var pieņemt rezolūciju, piešķirot tai juridiska principa spēku. Šādā gadījumā rezolūcijā ir saistoša visiem *Sąd Najwyższy* sastāviem. Tāpēc šādas rezolūcijas izdošana ietekmētu to, kā *Sąd Najwyższy* izlemj katru individuālo lietu, kurā piemēro *Sąd Najwyższy* interpretētās tiesību normas. Der atcerēties, ka *Sąd Najwyższy* lemj par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

- 14 Atsaucoties uz Tiesas pastāvīgo judikatūru, iesniedzējtiesa atgādina LES 19. pantā dalībvalstu tiesām uzticēto uzdevumu nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu piemērošanu visās dalībvalstīs un no Savienības tiesībām izrietošo indivīdu tiesību tiesisko aizsardzību. Tā arī norāda – Hartas 47. pantā ir noteikts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā.
- 15 Šajā sakarā tā atsaucas arī uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 6. panta 1. punktā noteiktās prasības, atsaucoties uz ECT 2020. gada 1. decembra spriedumu lietā *Gudmundur Andri Astradsson* pret Islandi.
- 16 To, ka noteiktā sastāva dēļ tiesvedības veikšana šajā sastāvā padara tiesvedību par spēkā neesošu, nosaka *Sąd Najwyższy* trīs palātu rezolūcija. Šī rezolūcija ir juridisks princips un tā ir saistoša katram *Sąd Najwyższy* sastāvam, neraugoties uz *Trybunał Konstytucyjny* [Konstitucionālās tiesas] 2020. gada 20. aprīļa spriedumu, U 2/20, OTK-A 2020, 61. poz. Šajā ziņā iesniedzējtiesa piekrīt argumentācijai, kas izklāstīta it īpaši *Sąd Najwyższy* septiņu tiesnešu sastāva 2022. gada 22. jūnija rezolūcijas pamatojumā (I KZP 2/22, OSNKW 2022, Nr. 6, 22. poz.), *Sąd Najwyższy* 2022. gada 5. aprīļa rezolūcijas pamatojumā, III PZP 1/22, ECT 2021. gada 22. jūlija spriedumā, Nr. 43447/19, *Reczkowicz* pret Poliju, 2021. gada 8. novembra spriedumā, Nr. 49868/19 un 57511/19 *Dolińska-Ficek* un *Ozimek* pret Poliju, kā arī 2022. gada 3. februāra spriedumā, Nr. 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o.* pret Poliju.
- 17 Iespēja lietas dalībniekiem izmantot [tiesību aizsardzības] līdzekli (tā saukto tiesneša objektivitātes pārbaudi), kas paredzēts Augstākās tiesas likuma 29. panta 4.–25. punktā (*Dz. U.*, 1259.poz.), redakcijā, kas izriet no 2022. gada 9. jūnija likuma nenovērš šādas tiesvedības nepilnību sekas. Proti, šis regulējums paredz papildu tiesiskās aizsardzības līdzekli ar ierobežojumiem attiecībā uz termiņu un tā piemērošanas pamatu, un tas nevar ierobežot pušu tiesības un tiesas, kas izskata lietu, tiesības un tai uzliktos pienākumus noteikt, vai tiesas sastāvs atbilst Hartas 47. panta un ECTK 6. panta 1. punkta prasībām.
- 18 Iesniedzējtiesa atsaucas arī uz pirmo no lietā C-658/22 uzdotajiem jautājumiem, kas tieši attiecas uz *Sąd Najwyższy* tiesnešu sastāva statusu, lai gan tā uzdošana bija saistīta ar 2021. gada 2. septembra rīkojumā konstatēto, ka personas, uz kurām attiecas *Sąd Najwyższy* trīs palātu rezolūcija, ir ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, klaji pārkāpjot likumu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa pilnībā piekrīt lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-658/22 izklāstītajiem argumentiem.
- 19 Tāpat iesniedzējtiesa norāda uz Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātu atlases kārtības noteikumu pārkāpumu, kas ir papildu faktors, kurš, pēc indivīdu domām, varētu radīt pamatotas šaubas par tiesas sastāva, kas izveidots ar viņa rīkojumu, locekļu neatkarību un objektivitāti. Ja neatbilstoši izveidotu sastāvu ar rīkojumu nosaka *Sąd Najwyższy* priekšsēdētājs, kurš ir viena no personām, kas arī

ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, klaji pārkāpjot noteikumus par tiesnešu iecelšanu un tādos pašos apstākļos, kādi attiecas uz tām personām, kuras tika ieceltas tiesas sastāvā ar viņa rīkojumu, šāds akts var tikai nostiprināt personu pārliecību, ka tiesas sastāvs neatbilst prasībai par objektīvu, neatkarīgu, tiesību aktos noteiktu tiesu. Šāds sastāva izveides veids var radīt priekšstatu, ka tas ir mēģinājums leģitimizēt nepareizas iecelšanas procedūras sekas.

- 20 Saskaņā ar Augstākās tiesas likuma 15. pantu kandidātus *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja amatam izvēlas kompetentās palātas tiesnešu kopsapulce (turpmāk tekstā – “kopsapulce”). Kopsapulce ir *Sąd Najwyższy* struktūra, un tās sastāvā ietilpst visi tiesneši, kuri veido palātas sastāvu. *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja amata kandidātu atlase ir jāveic *Sąd Najwyższy* palātas sastāvu reprezentējošam sastāvam, un tai ir nepieciešams pietiekams kopsapulces locekļu balsu vairākums.
- 21 2021. gada 29. jūnijā *Sąd Najwyższy* Civillietu palātas tiesnešu kopsapulce, kas tika sasaukta, lai atlasītu Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātus, ar balsu vairākumu pieņēma rezolūciju, ar kuru nolēma atlikt kopsapulces darbu līdz tobrīd Tiesā ierosinātās tiesvedības lietā Komisija/Polija (C-791/19), un lietās, kas tika ierosinātas, pamatojoties uz prejudiciāliem jautājumiem (lietas C-487/19 un C-508/19), pabeigšanai, uzskatot, ka to iznākums ir nozīmīgs kandidātu atlases procedūras norisei. 2021. gada 31. augustā beidzās Civillietu palātas priekšsēdētāja *Dariusz Zawistowski* pilnvaru termiņš.
- 22 Polijas Republikas prezidents ir uzticējis Civillietu palātas vadību *Sąd Najwyższy* pirmajam priekšsēdētājam. Tādējādi faktiski tika apvienotas *Sąd Najwyższy* pirmā priekšsēdētāja un Civillietu tiesu palātas priekšsēdētāja funkcijas, un tas nav paredzēts Augstākās tiesas likumā. No minētā likuma 11. panta izriet, ka *Sąd Najwyższy* pirmais priekšsēdētājs un *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāji ir atsevišķas *Sąd Najwyższy* struktūras. Tajā pašā laikā *Sąd Najwyższy* priekšsēdētājam paredzēto kompetenču apjoms izslēdz iespēju tās pildīt *Sąd Najwyższy* pirmajam priekšsēdētājam. Likuma par Augstāko tiesu 13.a pants, ar ko Polijas Republikas Valsts prezidentam ir piešķirtas pilnvaras uzticēt *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja pienākumu pildīšanu izraudzītam *Sąd Najwyższy* tiesnesim, nevar būt saprotams tādējādi, ka Polijas Republikas prezidents kā izpildvaras institūcija var izvēlēties konkrētu personu no *Sąd Najwyższy* tiesnešu vidus, neņemot vērā visu likumā paredzēto regulējumu par *Sąd Najwyższy* organizāciju. Jautājums par to, ka Polijas Republikas prezidents neatbilstoši uzticējis Civillietu palātas priekšsēdētāja pienākumu pildīšanu personai, kas iepriekš iecelta *Sąd Najwyższy* pirmā priekšsēdētāja amatā, tika izskatīts 2021. gada 7. septembra kopsapulcē.
- 23 Augstākās tiesas likuma 13.a pantā, to aplūkojot kopsakarā ar 15. pantu, paredzētās Polijas Republikas prezidenta pilnvaras attiecībā uz *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja pienākumu pildīšanas uzticēšanu ir konstitucionālā tiesu varas nošķirtības un neatkarības no izpildvaras principa pārkāpuma izpausme. Konstitūcijas noteikumos, kuros ir reglamentēts Polijas Republikas prezidenta kompetenču apjoms, Republikas prezidentam kā izpildvaras struktūrai nav paredzētas pilnvaras patstāvīgi lemt par to, ka atsevišķi tiesneši ieņemtu amatus,

kuri ļautu viņiem īstenot *Sąd Najwyższy* struktūru pilnvaras. Konstitūcijas 144. panta 3. punkta 23. apakšpunktā ir paredzēts tikai tas, ka *Sąd Najwyższy* priekšsēdētājus ieceļ Polijas Republikas prezidents, un tas prasa, lai kandidātus šim amatam izraudzītu struktūra, kura sastāv no tiesnešiem (tiesnešu kopsapulce). Tikai Konstitūcijas 144. panta 3. punktā paredzētajos gadījumos Polijas Republikas prezidenta oficiālo aktu spēkā esamībai nav nepieciešams ministru prezidenta paraksts. Tas, ka Polijas Republikas prezidents uztic *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja pienākumu pildīšanu, nav Konstitūcijas 144. panta 3. punkta 23. apakšpunktā paredzēto tiesību īstenošana, tādēļ ir nepieciešama Polijas Republikas prezidenta un ministru prezidenta līdzdarbošanās. Tajā pašā laikā šāds augstāko izpildvaras struktūru oficiāls akts, kuram nav skaidra konstitucionāla pamata, nav attaisnojams ar nepieciešamību nodrošināt *Sąd Najwyższy* palātas pienācīgu darbu gadījumā, kad ir beidzies *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja, kurš vada šīs palātas darbu, pilnvaru termiņš. Patiešām, institucionālos noteikumos ir skaidri noteikts, kas aizstāj priekšsēdētāju, kurš vada kādu no *Sąd Najwyższy* palātām.

- 24 Konstitūcijas noteikumi, tos interpretējot saskaņā ar varas dalīšanas principu un ņemot vērā noteikumu, kurā skaidri noteikta tiesu varas nošķirtība (173. pants), neļauj pieņemt, ka Polijas Republikas prezidents kā izpildvaras struktūra ar saviem oficiālajiem aktiem varētu jebkādā veidā ietekmēt *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja amata kandidātu atlases procedūru. Attiecībā uz 2021. gadā Civillietu palātā veikto kandidātu ievēlšanu Polijas Republikas prezidenta lēmums uzticēt *Sąd Najwyższy* pirmajam priekšsēdētājam vadīt palātas darbu tika pieņemts kandidātu ievēlēšanas procesa gaitā, pēc tam, kad sēde tika pārtraukta ar kopsapulces rezolūciju. Šī lēmuma izdošana praksē ir liegusi piemērot institucionālos noteikumos ietvertu regulējumu, kurā ir norādīta persona, kas aizstāj *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāju *Sąd Najwyższy* palātas darba vadīšanā pēc viņa pilnvaru termiņa beigām. Tas būtiski ietekmēja Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātu atlases procesu.
- 25 *Sąd Najwyższy* pirmā priekšsēdētāja TM, t.i., persona, kurai Polijas Republikas prezidents ir uzticējis vadīt Civillietu palātas darbu (turpmāk tekstā – “kopsapulces priekšsēdētāja”), sasauca sapulci 2021. gada 7. septembrī, lai atlasītu Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātus, neraugoties uz kopsapulces locekļu vairākuma protestu, atsaucoties uz kopsapulces 2021. gada 29. jūnija rezolūciju un faktu, ka tiesvedība Tiesā nav beigusies. 2021. gada 7. septembra kopsapulces sēdē kopsapulces vadītāja arī atteicās nodot balsošanā formāli ierosināto priekšlikumu pārtraukt šo sēdi. Rezultātā trīspadsmit tiesneši, kas iecelti *Sąd Najwyższy* pirms 2018. gada un veido kopsapulces locekļu vairākumu, atteicās piedalīties kopsapulces apspriedēs. Tā rezultātā kopsapulcei nebija vajadzīgā kvoruma. Līdzīga situācija notika 2021. gada 16. septembrī un 27. septembrī.
- 26 Pēc 2021. gada 7. septembra kopsapulces noslēguma tiesneši, kuri lūdza atlikt sapulces sēdi, iesniedza paziņojumu, kurā cita starpā norādīja, ka 2021. gada 29. jūnija kopsapulces rezolūcija nav atcelta, tā joprojām ir spēkā un tās

pieņemšanas iemesli nav zuduši, un ka 2021. gada 7. septembra kopsapulces vadītāja atteicās nodot balsošanai pienācīgi iesniegto pieteikumu par kopsapulces sēdes atlikšanu.

- 27 Lai 2021. gada 27. septembrī varētu notikt kopsapulce, pietiktu ar to, ka tajā būtu piedalījusies tiesnešu, kas veido Civillietu palātas sastāvu, trešā daļa. Regulējums šajā sakarā tika ieviests, pamatojoties uz grozījumiem Augstākās tiesas likumā, kurš pēc tā stāšanās spēkā 2017. gadā ir grozīts vairākas reizes. *Sąd Najwyższy* priekšsēdētāja amata kandidātu atlasīšanai nepieciešamā kvoruma ierobežošana līdz *Sąd Najwyższy* palātas locekļu trešajai daļai rada nopietnas šaubas par to, vai uz šī regulējuma pamata veiktā atlase ir pareiza.
- 28 2021. gada 27. septembra kopsapulcē kopsapulces vadītāja atteicās nodot balsošanai pieteikumu par kopsapulces atlikšanu vismaz līdz 2021. gada 7. oktobrim, saistībā ar 2021. gada 6. oktobrī gaidāmo Tiesas sprieduma pasludināšanu lietā C-487/19, un pieteikumu ar lūgumu Polijas Republikas prezidentam atstādināt *Sąd Najwyższy* pirmo priekšsēdētāju no Civillietu palātas darbu vadītāja pienākumu pildīšanas.
- 29 Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātu atlases procedūrā 2021. gada 27. septembrī piedalījās tikai tie kopsapulces locekļi, kuri iecelti *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, pamatojoties uz saskaņā ar 2017. gada 8. decembra grozījumiem izveidotās *KRS* rezolūciju. Vajadzīgais kvorums, lai kopsapulce notiktu šādā sastāvā, tika nodrošināts pēc tam, kad *Sąd Najwyższy* pirmais priekšsēdētājs divas personas, kas iepriekš bija ieceltas par *Izba Kontroli Nadzwoyczajnej i Spraw Publicznych* [Ārkārtas kontroles un publisko lietu palātas] tiesnešiem (BV un Z), un UC, kas iepriekš bija iecelts *Izba Dyscyplinarna* [Disciplinārlietu palātas] tiesneša amatā, pārcēla spriešanai Civillietu palātā.
- 30 Tādējādi kandidātu Civillietu palātas priekšsēdētāja amatam atlase tika veikta pretēji Civillietu palātas sastāvā esošo tiesnešu vairākuma viedoklim un pārkāpjot noteikumus, kas reglamentē kopsapulces – kura ir *Sąd Najwyższy* struktūra – darbību. Iepriekš aprakstītā kopsapulce, kurā 2021. gadā tika atlasīti Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidāti, liecina, ka noteikumi par kopsapulces pienācīgu norisi netika ievēroti. Šo noteikumu pārkāpums liedza kopsapulcē piedalīties tās balsstiesīgo locekļu vairākumam, kā arī šiem kopsapulces locekļiem izvirzīt kandidātus Civillietu palātas priekšsēdētāja amatam. Pēc tam, kad 2021. gada tika iecelts Civillietu palātas priekšsēdētājs, ir mainīta visa līdzšinējā *Sąd Najwyższy* Civillietu palātas struktūra. Visi līdzšinējie departamentu priekšsēdētāji, kas iecelti *Sąd Najwyższy* tiesneša amatos pirms 2018. gada, tika atstādināti no amatiem, un viņu vietā departamentu priekšsēdētāju amatus pilnībā aizpildīja personas, kas ieceltas *Sąd Najwyższy* tiesneša amatā, pamatojoties uz saskaņā ar 2017. gada 8. decembra likuma grozījumiem izveidotās *KRS* priekšlikumu.
- 31 Apstākļi, kas saistīti ar Civillietu palātas priekšsēdētāja amata kandidātu 2021. gada atlasīšanu un šo kandidātu izvēli tikai no to personu vidus, kas ieceltas *Sąd*

Najwyższy tiesneša amatā, pamatojoties uz saskaņā ar likuma grozījumiem izveidotās *KRS* priekšlikumu, ir notikumi, kas, pēc indivīdu domām, var radīt šaubas par to, vai no šo kandidātu vidus Polijas Republikas prezidenta ieceltais Civillietu palātas priekšsēdētājs ir no politiskās varas neatkarīga *Sqd Najwyższy* struktūra, kuras neatkarība ir viens no svarīgiem faktoriem, kas garantē, ka rīkojumi par sastāvu noteikšanu tiek izdoti tā, lai šie sastāvi veidotu prasībai par objektīvu, neatkarīgu, tiesību aktos noteiktu tiesu atbilstošu tiesu.

- 32 Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ iesniedzējtiesai radās šaubas, vai – ņemot vērā prejudiciālajā jautājumā minētās Savienības tiesību normas –, Civillietu palātas priekšsēdētāja rīkojumam, ar kuru noteikts tiesas sastāvs, kurā pārsvarā ir personas, kas ieceltas tiesneša amatā, pamatojoties uz saskaņā ar 2017. gada 8. decembra likuma grozījumiem izveidotās *KRS* priekšlikumu, ir tiesisks spēks. Atbilde uz šo jautājumu ir būtiska, lai novērtētu, vai – ņemot vērā veidu, kādā tika noteikts sastāvs šajā lietā –, tiesa šajā sastāvā var efektīvi novērtēt savu statusu, proti, vai tā atbilst prasībai par neatkarīgu, objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu. Paplašināto sastāvu (*Sqd Najwyższy* septiņu tiesnešu sastāvu) iecelšana tādā veidā, kāds tika piemērots šajā lietā, tagad ir regulāra prakse, ko piemēro Civillietu palātas priekšsēdētājs. Pašlaik visās lietās, kurās tiek izskatīti paplašinātos sastāvos izlemšanai paredzētie juridiskie jautājumi, sastāvi tiek noteikti līdzīgā veidā kā šajā lietā.
- 33 Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Sqd Najwyższy* priekšsēdētājam kā *Sqd Najwyższy* struktūrai, kuras kompetencē saskaņā ar likumu ietilpst tiesnešu sastāvu noteikšana, ir jāizdod rīkojumi šajā sakarā saskaņā ar Savienības tiesībām un jāieceļ tiesnešu sastāvi tikai tādā veidā, lai tiesa, ko veido sastāvā ieceltās personas, atbilstu Hartas 47. pantā noteiktajām prasībām. Savienības tiesību interpretācija, ko Tiesa ir veikusi attiecībā uz šo normu, ir saistoša ikvienai Eiropas Savienības dalībvalsts tiesai, un to nevar neievērot arī *Sqd Najwyższy* struktūra, proti, *Sqd Najwyższy* priekšsēdētājs, izdodot rīkojumu par tiesas sastāva noteikšanu. Šī ir darbība, kas tieši ietekmē tiesvedības gaitu, jo tāda tiesas sastāva noteikšana, kas ir pretrunā likuma noteikumiem, padara tiesvedību civilprocesā par spēkā neesošu (Civilprocesa kodeksa 379. panta 4. punkts). *Sqd Najwyższy* priekšsēdētāja rīkojums par sastāva noteikšanu ir akts, kas nosaka tiesas sastāvu, kam ir līdzīga nozīme kā tādām tiesas nolēmumiem kā lēmums par tiesneša noraidīšanu. Abu aktu priekšmetam un mērķim vajadzētu būt pareizi izveidot tiesas sastāvu. No šī viedokļa raugoties, tiesas sastāva noteikšanas akts, ņemot vērā tā formu (rīkojums) un procesuālās sekas, nedrīkst palikt ārpus tiesas vērtējuma, un tiesai ir pienākums pēc savas ierosmes konstatēt, vai tās sastāvs atbilst prasībai par objektīvu, neatkarīgu, tiesību aktos noteiktu tiesu.
- 34 Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsauca uz Tiesas 2021. gada 6. oktobra spriedumu W.Ž. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798. Tā uzskata, ka minētajā spriedumā paustais vērtējums liecina par labu nostājai, ka ir pamats veikt tādu pašu vērtējumu tiesas struktūras (*Sqd Najwyższy* priekšsēdētāja) izdotajiem rīkojumiem, uz kuriem pamatojoties tiek veidots tiesas sastāvs. Šāda nostāja šķiet pamatota vēl jo vairāk, ja valsts

tiesībās nav atbilstoša tiesiskās aizsardzības līdzekļa, kas neļauj vai nopietni traucē tiesai tās sastāva struktūras dēļ efektīvi piemērot Savienības tiesības attiecībā uz tās pienākumu noteikt, vai tā ir neatkarīga, objektīva, tiesību aktos noteikta tiesa, un tādējādi šajā ziņā nodrošināt Savienības tiesību piemērošanas prioritāti.

DARBBA VERSIJA